

Fossiele energie bestaat bij de gratie van wereldwijde miljardensubsidies

Tijd om financiële argument in discussies rond energietransitie te ontkrachten

Neelke Doorn

Terwijl de uitspraak van de Haagse rechtbank in de klimaatzaak van Urgenda tegen de Nederlandse staat nog nadreunt, klinkt ook het financiële argument tegen duurzame energiebronnen weer luider: duurzame energiebronnen kunnen slechts bestaan bij de gratie van subsidies.

In een recent rapport van het IMF over energiesubsidies wordt dat financiële argument grotendeels ontkracht. De studie benadrukt dat jaarlijks \$ 5300 mrd wordt besteed aan subsidies voor fossiele brandstoffen, ofwel 6,5% van het wereldwijde bnp. Dat is meer dan de 6% die we wereldwijd jaarlijks aan gezondheidszorg uitgeven. Volgens het rapport dalen CO₂-emmissies met 20% als deze subsidies zouden verdwijnen.

Het IMF-rapport is van groot belang voor de voorvechters van groene energie. In het debat rond de energietransitie beweren de tegenstanders van duurzame energie dat groene energietechnologieën (en juist niet de fossiele brandstoffen) niet rendabel zijn zonder subsidies.

Omdat deze argumenten nooit weerlegd zijn, wordt nog algemeen aangenomen dat de kosten voor zonne- en windenergie veel hoger zijn per kilowattuur dan die voor kolen en gas. Hoewel onderzoek op het gebied van innovatie- en transitie management erop wijst dat de kosten van nieuwe groene technologieën drastisch zullen dalen met toenemend gebruik, blijven de voorstanders van fossiele brandstoffen beweren dat zij het financiële argument aan hun kant hebben. Het rapport van het IMF ontkracht deze argumenten nu eindelijk.

Het rapport kan daarmee de discussie veranderen van een financieel debat in een debat over de voorwaarden voor een verantwoorde energietransitie. Tot nu toe werd de discussie over het invoeren van specifieke technologie primair gevoerd op basis van financiële argumenten. In een recente beroepszaak tegen

Kranen bij de Electrabel centrale in Nijmegen, waar kolen gelost worden uit schepen als brandstof voor de opwekking van elektriciteit.

FOTO:HH

de bouw van een kleinschalig windpark langs de A15 in de Betuwe werd dat zelfs door omwonenden gedaan. In de meeste gevallen is de werkelijke controversie echter niet de financiële haalbaarheid, maar veeleer de mogelijke negatieve gevolgen voor de omgeving. Wordt er wel genoeg rekening gehouden met lokale belangen? Juist het negeren van deze signalen verhoogt de kans dat projecten stranden op zogenaamde 'not in my backyard' (nimby) bezwaren.

Bij bouw van windparken al rekening houden met maatschappelijke zorg over invloed op trekvogels

Aan de TU Delft geef ik leiding aan NWO-gefinancierd onderzoek in het kader van 'Maatschappelijk Verantwoord Innoveren' (MVI) en 'Responsible Research and Innovation' (EU). Deze programma's bieden een veel grotere kans op een succesvolle (energie)transitie. We bekijken hoe er bij het ontwerp van technologie al rekening kan worden gehouden met sociale en morele aspecten, op het gebied van de bouw en mogelijke eigendom, maar ook wat betreft de keuze van specifieke materialen en vormgeving. Het moet bijvoorbeeld mogelijk zijn om rekening te houden met de maatschappelijke zorg over de invloed van windparken op trekvogels, door te eisen dat daar bij het ontwerp van windturbines al aandacht aan besteed wordt.

Lokale tegenstand tegen zonne- of windenergieparken kan worden ondervangen door burgers de kans te geven erin te investeren.

Hopelijk neemt de overheid de uitspraak inzake de klimaatzaak serieus en bekijkt zij deze ook in het licht van het IMF-rapport en de ontwikkelingen rond MVI. Deze MVI-benadering biedt de mogelijkheid om te kijken naar wat de échte pijnpunten zijn en deze in de transitie naar duurzame energie mee te nemen. Dat dit niet duurder hoeft te zijn dan fossiele brandstoffen hoeft na de publicatie van het IMF-rapport niet meer te verbazen.

Neelke Doorn is universitair docent Ethiek en Technologie aan de TU Delft.